

Riksdagens protokoll

1998/99:61

Tisdagen den 2 mars

Protokoll
1998/99:61

Kl. 14.00 – 15.50

1 § Svar på interpellation 1998/99:121 om den regionala utvecklingen

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Lennart Daléus har ställt en rad frågor om regionalpolitiken till statsministern. Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på dessa frågor.

Låt mig först konstatera att det nu går bättre för Sverige som helhet. Vi har tillväxt i ekonomin, sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar. Men denna tillväxt kommer tyvärr inte hela landet till del. De regionala obalanserna tenderar att öka.

Regeringen arbetar därför efter de riktlinjer som den i fjol lade fast i propositionen *Regional tillväxt – för arbete och välfärd*.

Regeringen arbetar tillsammans med olika viktiga aktörer i samtliga län för att genomföra den nya regionala näringspolitik som regeringen initierat. De första regionala tillväxtavtalen, som utgör viktiga instrument i denna politik, beräknas träda i kraft år 2000.

Regeringen genomför vidare det särskilda program på 500 miljoner kronor för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska projekt vars innehåll i huvudsak beslutades under förra året.

Regeringen bedriver för närvarande intensiva förhandlingar om den framtida utformningen av EG:s strukturfonder. Ett av målen är att få ett ökat återflöde av medel till Sverige i jämförelse med övriga medlemsstater. Resurserna utgör viktiga instrument i den framtida regionala utjämningspolitiken.

Regeringen har vidare beslutat om direktiv för en utredning om den framtida regionalpolitiken. Denna skall bl.a. utarbeta en strategi för regional balans och lämna förslag till mål och medel inom detta politikområde. Utredningen skall också särskilt behandla den regionala utvecklingen i glesbygden respektive landsbygden.

För att ytterligare inventera aktuella behov av åtgärder i skogslänen har jag också bjudit in representanter för dessa län till en särskild diskussion om dessa områdens utvecklingsmöjligheter.

Beträffande Lennart Daléus mer detaljerade frågor kan jag, på den korta tid som inledningsvis står till mitt förfogande, ge följande svar.

Inför vårpropositionen överväger regeringen om det finns möjlighet att ytterligare intensifiera de regionalpolitiska insatserna. Möjligheterna

till fortsatta insatser för att öka användningen av modern informationsteknik diskuteras.

Regeringen arbetar vidare med att säkerställa tillfredsställande servicelösningar i gles- och landsbygden. Härutöver skall även utredningen behandla denna fråga.

Medel för lokala utvecklingsprojekt kan länsstyrelserna respektive självstyrelseorganen anslå i den mån de prioriterar dessa verksamheter.

Regeringen har nyligen givit statliga myndigheter tydligare riktlinjer för regionalpolitiska åtaganden.

Lokaliseringar av statliga verksamheter till regionalpolitiskt prioriterade områden på senare tid kan exemplifieras med flera hundra statliga arbetstillfällen till Söderhamn och Arboga samt lokaliseringen av den nya myndigheten Rikstrafiken till Sundsvall.

Beträffande en årlig redovisning av statsbudgetens regionala fördelning i budgetpropositionen är jag, utan att i detalj ha undersökt frågan, tveksam till möjligheterna att på ett rättvisande sätt göra en sådan.

Anf. 2 LENNART DALEUS (c):

Fru talman! Jag tackar naturligtvis näringsministern för svaret, även om det inte riktigt är ett svar på det som jag och Centerpartiet uttrycker som en ambition i min interpellation.

Vi har en situation där landet håller på att förblöda, bokstavligt talat. 210 av 289 kommuner tappar i befolkningsunderlag. Vi har, fru talman, en exceptionell situation.

Det svar som näringsministern levererar är ungefärligen en genomgång av de instrument som brukar användas i regionalpolitiken. Det vanliga, klassiska, instrumentet är naturligtvis en utredning där mycket av de pockande frågorna kan begravas – den regionalpolitiska utredningen.

Angreppssättet i svaret är inte tillfredsställande. Det föreligger en helt exceptionell situation. När vi utgår från en storleksordning motsvarande det antal som lämnar småorterna i Sverige hänvisar näringsministern till några hundra statliga arbetstillfällen som kan lokaliseras till Söderhamn och Arboga. Det som vi talar om är inte i den storleksordningen utan det är något helt annat.

Ett annat angreppssätt som näringsministern har är att bolla upp idéer som kan vara värda att pröva. Men det är inte idéer vi behöver, fru talman. Vad vi behöver är att regeringen lägger konkreta förslag på riksdagens bord och tar beslut.

Det behövs också, fru talman, att regeringen bekvämar sig till att använda den möjlighet som den har att styra över organ ute i landet. Näringsministern vet bättre än många andra att t.ex. länsstyrelserna är regeringens förlängda arm. Regeringen kan tvinga länsstyrelserna till ett klokt beteende, men i stället säger näringsministern: "Medel för lokala utvecklingsprojekt kan länsstyrelserna respektive självstyrelseorganen anslå i den mån de prioriterar dessa verksamheter."

Tala i stället om för dem vad de skall prioritera! Ge er i kast med regeringens organ ute i landet för att få till stånd en ändring av utvecklingen!

Jag tycker också att näringsministern nu borde passa på tillfället att berätta om relationen till EU:s glesbygdssöd. Det har varit några vändor

i massmedierna om den här frågan, men näringsministern har inte tidigare haft tillfälle att i kammaren tala om vad näringsministern har sagt och vad regeringen avser att göra i detta sammanhang.

Kommer näringsministern och regeringen att arbeta för att de glesbygdsskott som i dag utgår skall finnas kvar även efter 2006? Eller ger näringsministern och regeringen i andra sammanhang och vid andra tillfällen uttryck för en annan ambition? Det viktiga är naturligtvis vad näringsministern och regeringen vill i frågan. Det hjälper inte med en kortsiktig kompensation innebärande att ytterligare några geografiska regioner under en övergångsperiod tas in i stödområdena men sedan fasas bort.

Jag kan som ett ytterligare sätt att kommentera svaret, fru talman, säga att det inte ger något handfast i den akuta situationen. Det är mycket av prat, en redovisning av åtgärder som vi känner till, men det måste nu fattas beslut och vidtas åtgärder.

Anf. 3 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att den utredning som Lennart Daléus här nämner ironiskt faktiskt är beställd av riksdagen. Jag har stor respekt för riksdagen. Utredningen kommer att arbeta mycket snabbt. Den kommer att ta upp många av de frågor som herr Daléus här tar upp.

Jag vill också säga, liksom jag tidigare har gjort här i kammaren, att vi kommer att lägga fram en vårproposition och att en hel del av de frågor som Daléus här tar upp kommer att behandlas i den propositionen.

Vi styr länsstyrelserna. Länsstyrelserna gör mycket i frågor som rör regionalpolitiken.

Jag är glad att Lennart Daléus tog upp den sista frågan. Det har förekommit en del missförstånd. Det sker nu förhandlingar om EU:s strukturfonder – inte minst gäller de frågan om mål 6, som berör våra glesbygdsområden. Detta gäller inte minst inre Norrland. Vi har lagt fram kraven att områdena skall breddas och även gälla kusten. Vi har också ett annat krav som gäller de s.k. statsstödsreglerna – jag tror de benämns 92.3 a. Statsstödsreglerna måste förändras så att det går att bättre kombinera den nationella regionalpolitik som finns och det stöd vi får via EU.

Sedan var det frågan om vad som skall gälla efter 2006. Vår inställning är att detta skall fortsätta att gälla. I anslutningstraktaten – som vi betraktar som en grundlag – står detta tydligt. Det finns ingen som helst anledning att ändra vår ståndpunkt.

Kommissionen för en diskussion om att redan 1999 påbörja en avfasning. Där finns det ambitioner. Det kommer att bli en sådan diskussion i samband med utvidgningen av EU. Men regeringen och jag i min egenskap av ansvarig näringsminister kommer icke att ändra ståndpunkt. Detta skall gälla även efter 2006.

Anf. 4 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Lämna näringsministern detta tydliga, starka och kraftfulla besked i Sveriges riksdag med samma kraft, styrka och tydlighet när han pratar med sina kolleger i EU? Det var där ”missförståndet” uppstod i den tidigare diskussionen. Det verkar som att något annat hade uppfattats i samtalen där av omvärlden. Om näringsministern kan lova denna tydlighet gentemot EU är tingens ordning lite bättre.

Det må vara att riksdagen har beställt en regionalpolitisk utredning. Men riksdagens agerande sker mot relief av vad regeringen säger och gör i sådana frågor. Statsminister Göran Persson lovade handgripligen vid landsbygdsriksdagen en landsbygdsutredning. Den har vi inte sett röken av. I stället finns det en regionalpolitisk utredning som så uppenbart inte kan fylla de behov som en landsbygdsutredning skulle ha kunnat göra. Bristen är att riksdagen agerar med utgångspunkt i hur regeringen betar sig.

Fru talman! Nu säger näringsministern att det kommer att finnas förslag i vårpropositionen. Näringsministern lämnade en redovisning i svaret. Jag vill påminna om att det inte räcker att resonera på det sätt som näringsministern gör i svaret. Inför vårpropositionen överväger regeringen om det finns möjlighet att ytterligare intensifiera de regionalpolitiska insatserna. Alltså: Regeringen *överväger* om det finns en möjlighet. Herregud! Det måste göras saker i det regionalpolitiska arbetet för att ända den förblödning som sker av landet. Regeringen borde väl utstråla och visa mer kraft och beslutsamhet i de frågorna. Man skall inte tala om att fundera över om det kanske finns möjlighet att göra någonting.

Fru talman! Låt mig nämna ett konkret exempel där regeringen kan göra någonting, inte minst näringsministern, nämligen den digitala allemansrätten. Alla i landet skall få möjlighet att på ett konstruktivt sätt utnyttja och använda den moderna informationstekniken med hjälp av bredband. Det handlar om en tillgänglighet som kan ge stora möjligheter.

Näringsministern har medverkat till att frigöra medel via Telia. Regeringen talar mycket om informationstekniken. Men liksom i det övriga svaret mumlar man i skägget. Här säger näringsministern att möjligheterna att ge fortsatta insatser för att öka användningen av modern informationsteknik diskuteras. Kan näringsministern lyfta lite på förlåten och i riksdagen avslöja vilka insatser som kommer att ske för att använda Teli-aresurser för att skapa en digital allemansrätt? Näringsministern förfogar över instrumentet, möjligheterna och besluten.

Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Lennart Daléus har tagit upp ett angeläget ämne i interpellationen om den regionala utvecklingen. Situationen i vårt land är oroande. Sverige dras isär på olika sätt. Befolkningssiffrorna är tydliga exempel på detta. Även i debatten om det kommunala utjämningsystemet syns tendenser till att Sverige håller på att säras. Det är en oroande utveckling som vi politiker måste möta.

Daléus påpekade att det som vanligt från näringsministerns sida är många hänvisningar till utredningar, kommande propositioner och samtalsgrupper. Det kan vara trevligt. Men det är resultaten som är viktiga.

Det skulle vara intressant att få höra hur näringsministern resonerar och vilket intresse det finns för att pröva nya lösningar för att möta utvecklingen. Den nuvarande politiken har bevisligen inte lett till några positiva resultat. Antingen har den varit otillräcklig – det kan vara intressant att veta om det är det som är näringsministerns huvudspår – eller så har den varit direkt felaktig. Jag skulle gärna se mer av flexibilitet, ett mer dynamiskt näringsliv och att man med förtur prioriterar glesbygd och mindre orter. Det går att använda sig av sänkta skatter i stället för ökad reglering och ökade bidrag.

Tvärtom har den förda politiken gått i en annan riktning. Vi kan se exempel på slopade nedsättningar av socialavgifter för viss verksamhet i stödområdena. I stället har förmåner tagits bort för att kunna skapa mer av självständighet, dynamik och livskraftiga företag. Hur ser näringsministern på detta? Är han beredd att verka för att våga pröva nya metoder, grepp och vägar som socialdemokratin tidigare inte har velat pröva för att stärka småföretagsamheten?

Prot. 1998/99:61

2 mars

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Låt mig avsluta kapitlet om EU:s strukturfonder och mål 6. Det går bra att titta på de anteckningar som finns från de överläggningar jag har haft med kommissionären Monika Wulf-Mathies. Där framgår mycket klart vilka ståndpunkter den svenska regeringen har framfört. Det har över huvud taget inte framförts några andra ståndpunkter än de jag har sagt tidigare. Det har framförts tydligare än någonsin tidigare.

Utvecklingen på landsbygden är en del i denna utredning. Frågan kommer att behandlas, och det framgår också i direktiven. En av de viktigaste frågorna är utvecklingen på landsbygden, dvs. mångfald, tjänsteproduktionen inom den offentliga sektorn, att arbeta med många olika saker. Jordbruket spelar en stor roll som ett företag som alla andra företag. Där finns också turism, osv. Utvecklingsfrågan är viktig i denna utredning.

Sedan var det frågan om nya grepp som skall tas av regeringen i regionalpolitiken. Det nyaste greppet är de s.k. tillväxtavtalen – och de är ganska revolutionerande. Det går inte att inbilla sig att regeringen med utgångspunkt i enkla initiativ skall få idéer att göra det eller det – och sedan blir det regional tillväxt. Den regionala tillväxten skapas av de människor som bor och lever där. Det är de som måste ta initiativ och säga hur de vill omfördela de statliga pengarna och vad som är viktigt för regionen – av historiska eller industriella skäl.

Detta lärde jag mig när jag var landshövding i Norrbotten, om jag nu får ta i med det som ett tungt argument. Jag levde med detta. Det finns en tro att man skall skicka bidrag hit eller dit och att detta skall lösa problemet med den regionala tillväxten. Det är tyvärr inte möjligt, utan det är människorna själva – och det är det som är poängen i dessa s.k. tillväxtavtal – som samlas i näringslivet inte minst, kommuner, landsting, länsstyrelser och parterna på arbetsmarknaden som skall göra detta. De kommer i april att presentera sina idéer: Så här vill vi göra, de här förändringarna vill vi göra och det här tycker vi att vi skall satsa på. Det är då den stora frågan kommer upp hur regeringen skall hantera detta tillsammans med regionerna. Kraften ligger hos dem, och möjligheterna ligger i hur vi tillsammans hanterar denna kraft.

När det sedan gäller IT vet jag att Daléus är kunnig om detta. Regeringen har tillsatt – nu måste jag återkomma till detta – en utredning. Det är faktiskt så att man inte kan skjuta från höften när det gäller sådana här komplicerade frågor, och framför allt frågor som är väldigt dyra när det gäller infrastrukturen. Därför har vi en utredning som kommer att presenteras i juni månad, den s.k. IT-infrastrukturutredningen. Det är ingen som bara kan säga: Nu skall vi gräva kablar, bredband, svartkablar, optiska kablar och allt vad det heter, och tro att vi löser detta. Teknikutveckling-

en går så oerhört fort i dag, så det som är sant just nu, när jag står och säger det jag säger nu, det är inte sant just nu, det jag sade alldeles nyss. Så fort går det. Med det menar jag att vi faktiskt måste se över detta och återkomma om hur det skall se ut. Jag kommer att presentera en agenda när det gäller IT, infrastrukturen, utbildning etc. den 15 mars, och vi kommer också att förelägga en proposition – observera att vi kommer att förelägga en proposition! – våren 2000 om IT.

Anf. 7 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Det går runt i huvudet när näringsministern talar om sanningar som är nu, och om de var det förut, för en stund sedan. Men vi kan ju utgå från, fru talman, att det finns eviga sanningar, för sådana finns ju. Det finns ju en del eviga sanningar, inte minst sådana som kan användas på det politiska området, och i det här fallet är det så att om man skall åstadkomma någonting så måste man vilja åstadkomma det också. Det kanske är det viktigaste när det gäller IT-frågan. Även om det görs en massa kompetenta utredningar om vilka olika metoder som kan komma till användning rent tekniskt vore det intressant om regeringen, genom näringsministern, talar om att man *vill* att samhället tar ett ansvar för att åstadkomma de investeringar som är nödvändiga för att ge bredband till hela folket. Säg bara det, näringsministern! Säg precis bara det, så har vi hört den *viljan* komma fram. Sedan fixar det sig säkert med tekniken.

Men om näringsministern nu – eller om en stund – ger den signalen så tror jag att det är nyttigt för många som arbetar med de här frågorna runtom i Sverige och kan utveckla det till Sveriges fromma. Jag skall lämna det nu, fru talman.

Näringsministern nämnde jordbruket. Är det så att den här utredningen hanterar jordbruket med den utgångspunkten att ryggsäcken för de svenska jordbrukarna är avlyft? Det tror jag vore bra att veta, dvs. om det är den inriktningen regeringen har i det arbetet.

Den tredje frågan, fru talman – det blir lätt många frågor när svaret är av det här slaget – är om näringsministern och regeringen gör bedömningen att det är den utredning som statsministern lovade landsbygdsriksdagen förra gången som nu kommer som en regionalpolitisk utredning. Är det samma sak? För i sådana fall tror jag att näringsministern har dem som tycker något annorlunda.

Den allra sista frågan, fru talman, hinner jag inte med, utan nu skall jag låta det som näringsministern tidigare sade sjunka in – eller *nu* sade.

Anf. 8 STEFAN ATTEFALL (kd):

Fru talman! Näringsministern tog upp tillväxtavtalen. Jag tycker också att det skall bli spännande att se vad man kommer fram till när man rapporterar in det här under våren och regeringen skall behandla det. Tillväxtavtalen kan leda till mycket positivt på många ställen. Det beror lite grann på hur processen har gått till för att få fram dem. Tyvärr är mina intryck, och jag har också hört rapporter från olika delar av landet, att processen har gått lite olika smidigt till, om jag uttrycker mig så. På många håll känner man att det har varit en mycket byråkratisk process, och på andra håll känner man att detta verkligen har varit den inventering av resurser som det, tror jag, också var tänkt. Tillväxtavtalens effekt får vi alltså se resultatet av när vi ser resultatet av hela processen.

Men jag tror att om tillväxtavtalen och den typen av initiativ skall få någon effekt i praktiken, så måste det finnas en god jordmån att bygga verksamheten på. Där tror jag att skatter och avgifter, småföretagarklimat etc. är viktiga, och mitt exempel, att man höjde socialavgifterna för exempelvis turism och andra företagsamheter i stödområdena, var en signal i fel riktning. Jag tror att man måste se till att det skapas ett gott klimat i grunden. Då kan den här typen av resursinsamling, då man samlar de goda krafterna i sådana här tillväxtavtal, också bära, skapa och ge frukt på olika sätt. Men jag är rädd för att när man lockar fram engagemanget och samtidigt inte gör någonting åt den generella jordmånen för företagsamheten, då blir det lätt bara en pappersprodukt som kanske inte leder så långt i praktiken. Det är den viljeinriktningen jag skulle vilja få näringsministern att uttrycka: att man verkligen är beredd att pröva de större greppen för att skapa den goda jordmånen så att tillväxtavtal och andra goda lokala initiativ verkligen får växtkraft och kan göra att glesbygden utvecklas och vi inte längre har en utveckling mot ödebyar, ödegårdar och kanske t.o.m. ödekommuner, som vi faktiskt ser exempel på i dag.

Anf. 9 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Får jag börja med att säga att det viktigaste ordet för tillväxt är ”optimism”. Så fort jag eller regeringen säger någonting, då hittar ni någonting svart. Ni är riktiga svartmålare. När det gäller frågan om de här tillväxtavtalen, som också Attefall säger är någonting positivt, gör ni genast ett svart penseldrag och säger: Ja, men det kommer inte att gå av det och det skälet. Låt oss få se! Jag vet att det finns ett oerhört engagemang ute i våra regioner och att vi kommer att få ut väldigt mycket av det. Vi får avvakta den tiden. Det sker redan i april. Efter det skall vi se vad regeringen kan göra tillsammans med alla dessa människor som har kommit med alla sina förslag.

När det sedan gäller frågan om bredband etc. har det gått till så i Sverige att först har marknaden klarat ut detta. Marknaden har byggt ut. Kommuner, företag och staten själv äger en mängd av den här typen av nät inom de olika statliga företagen.

Men vi har kommit, tror jag, till vägs ände. Nu måste staten ta sitt ansvar för att dels koppla ihop de här olika systemen, dels tillse att man i glesbygden har möjlighet – precis som Daléus säger – att utvecklas när det gäller IT likaväl som man kan göra det i storstadsområdena. Där är vi överens, och där är mitt svar: Vi är fullständigt överens om detta.

Men det jag vill ha sagt är att vi inte riktigt vet vilken teknik man skall använda, vilken som är billigast och vilken som är mest effektiv. Och det är det vi nu måste titta på och avvakta denna IT-infrastrukturutredning. Sedan skall vi komma med olika förslag, och vi skall också tillse att vi kan få ett samhälle där alla ges möjligheter att utvecklas inom IT-området. Infrastrukturen måste samhället tillsammans med marknaden stå för. Tack, fru talman!

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Svar på interpellation 1998/99:114 om reservkraftsproduktionen i det svenska elsystemet

Anf. 10 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Johnny Gylling har ställt en rad frågor till mig angående regeringens inställning till reservkraftsförsörjningen i det svenska elsystemet.

Bakgrunden till frågorna är den kartläggning och analys av tillgång och behov vad gäller reservkraftsproduktion som Statens energimyndighet och Affärsverket svenska kraftnät har genomfört på regeringens uppdrag. Uppdraget föranleddes bl.a. av den neddragning av reservproduktionskapaciteten i Sverige som har kunnat iakttas under de senaste åren.

Myndigheterna återrappporterade uppdraget i januari 1999. Sammanfattningsvis anser myndigheterna att det genom import och frivilliga begränsningar av användningen finns goda förutsättningar för att klara effektbalansen i framtiden trots minskande produktionsresurser. Myndigheterna bedömer att leveransförmågan i det svenska elsystemet är tillräcklig utan statlig reglering eller upphandling av reservkapacitet.

Jag är medveten om att rapportens bedömningar och slutsatser inte delas av alla parter. Innan jag går vidare vill jag därför ha en bred diskussion i frågan så att alla synpunkter och argument kommer fram i ljuset och granskas. En hearing om rapporten kommer att anordnas i Näringsdepartementet den 24 mars 1999. Slutsatserna från denna hearing kommer att vara viktiga för den fortsatta beredningen av frågan.

Johnny Gyllings frågor är viktiga, men det är faktiskt för tidigt att svara på dem. Jag vill avvakta med mitt ställningstagande till rapporten och frågan om hur reservkraftsförsörjningen skall hanteras i framtiden intill dess remissinstanserna lämnat sina synpunkter.

På den alltmer integrerade nordiska elmarknaden har reservkraftsfrågan också en tydlig internationell dimension. Jag avser därför att redan nu verka för att frågeställningen tas upp i det nordiska samarbetet på energiområdet.

Anf. 11 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag har tidigare, i november 1998, fått svar på en fråga av näringsministern angående reservkraften. Då hänvisades till den rapport som Energimyndigheten skulle avlämna den 15 januari i år. När jag läste denna rapport ansåg jag att man drog vissa orimliga slutsatser samt att rapporten lämnade många frågor efter sig obesvarade. Detta är bakgrunden till min interpellation.

Jag är naturligtvis tacksam för det svar ministern lämnat i dag. Å ena sidan blir jag besviken över att mina frågor blir obesvarade, men å andra sidan kan jag känna respekt för att ministern vill avvakta med definitiva ställningstaganden tills den anmälda hearingen är avklarad. Det kan t.o.m. vara så att jag tycker det är klokt att ministern tar tid på sig och väger in alla aspekter som finns innan ett slutgiltigt beslut fattas.

Frågan om reservkraft kan betecknas som både enkel och komplicerad på samma gång. Tyvärr debatteras inte detta i någon större utsträckning just nu. Det är mest i branschtidningar man kan följa diskussionen, trots att det handlar om en mycket viktig fråga för det välfärdssamhälle som vi ändå anser oss ha.

Låt mig citera Peter Jansson i elleverantörernas tidning ERA nr 1-2 från 1999: ”Det är viktigt att frågan diskuteras och genomlyses grundligt – för detta är en fråga med många komponenter. Det måste anses i hög grad befogat att ställa frågan vad vi ska göra en smällkall vinterdag med avställt Barsebäck, om elförsörjningen inte har några marginaler att ta av. Och kanske måste ett kraftverk tas ur drift av tekniska skäl. Vad gör vi då, om danskarna inte kan sälja reservel till oss för att den redan sålts till Norge, som inte klarar sin elförsörjning när det är torrår – –?”

Jag valde detta citat därför att det egentligen speglar kärnfrågan i min interpellation. Även om ministern inte i dag vill ta ställning till de frågor jag ställt, så vill jag gärna påminna ministern om några argument för att behålla en viss elkraftsreserv inom Sverige.

Efter det att Energimyndighetens rapport lämnats till regeringen i januari har vi haft en del köldknäppar i vårt avlånga land. Karlshamnsverket, som är det sista fungerande reservkraftverket i Sverige, beordrades av Svenska kraftnät att starta upp den 11 februari – detta knappt en månad efter det att man i rapporten påstått att verket inte behövs. Under köldperioden fick vi köpa el från Norge, men enligt uppgifter i medier var det mycket nära att Norge inte kunde leverera el till oss. Dessutom fick Sverige, för att klara sin egen elförsörjning, stänga av exporten till Tyskland. Så här känslig är elmarknaden i dag när kylan slår till. Men i rapporten påstås det att Polenkabeln, den s.k. Swe-Pol-Link, kommer att bidra till ökad säkerhet när den är klar. Och Svenska kraftnät är berett att bygga fler kablar om det behövs, enligt ett pressmeddelande den 15 januari.

Nu undrar jag om ministern kan kommentera det som hänt i Sverige efter det att rapporten lämnades. Jag tänker på den kyla och den känslighet som varit i energisystemet.

Anf. 12 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! Eftersom fakta föreligger i ärendet kommer jag inte att upprepa dessa. Däremot vill jag ställa några frågor till näringsminister Rosengren. Dessförinnan vill jag säga att det känns bra att regeringen inte antar Energimyndighetens och Svenska kraftnäts rapport okritiskt. Som jag ser det finns det många antaganden i den som kan diskuteras.

För det första: Kommer vi att ha tillräckligt med reservkraft när kylan lägger sin isande hand över Sverige? Den identifierade bristen är 2 400 megawatt för södra Sverige vid stark kyla. Dessutom känner kylan inte av några gränser. För bara några veckor sedan då det var kallt i södra Sverige fick Karlshamnsverket lov att starta energiproduktionen i block 3.

För det andra: Kommer vi att kunna importera reservkraft för att täcka behovet? Det påstås i rapporten, trots att man inte vet om det finns kapacitet och trots att man vet att avveckling av produktionsresurser pågår även i grannländerna.

För det tredje: Är det verkligen möjligt att genomföra s.k. roterande bortkoppling? Är det kallt vet vi att det är ett mycket stort problem att koppla in ett område igen. Belastningen blir så hög att elnätet överbelastas. Det kan innebära några dagars elavbrott i stället för några timmars.

För det fjärde: Är det verkligen rimligt att ersätta den miljövänliga elproduktion som vi har vid Karlshamnsverket med importerad som

släpper ut 10–50 gånger så mycket försurande ämnen och 20–50 gånger så mycket koldioxid?

Fru talman! Den breda diskussion som kommer att ske innan regeringen slutgiltigt behandlar rapporten tillsammans med den hearing som kommer att anordnas av Näringsdepartementet gör att frågan granskas från alla håll. Det gör att jag hyser stort hopp om att den miljövänliga inhemska reservkraft som produceras vid Karlshamnsverket kommer att finnas kvar framöver. Samtidigt vill jag passa på att säga till näringsminister Rosengren: Jag hoppas på en inbjudan till hearingen.

Anf. 13 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Här har Johnny Gylling och Karin Olsson på ett utomordentligt sätt beskrivit hur komplicerad denna fråga är. Det talar just för det jag sade tidigare, jag har inget svar i dag, utan svaret avger regeringen efter det att vi haft hearingen och när vi gått igenom de olika synpunkter och ståndpunkter som bl.a. framförts här och som jag ser ett stort värde i.

Med detta ber jag än en gång att få återkomma.

Anf. 14 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag vill passa på tillfället och peka på några svagheter i rapporten som jag upplever dem.

För det första så framgår inte vem som har det långsiktiga ansvaret för att det alltid finns tillgång till reservkraftsels i Sverige. Vilka krav kan en konsument ställa på sin elleverantör när plötsligt en dag strömmen stängs av på grund av elbrist? Vad kan ett företag göra som kanske förlovar en viktig order på grund av ett längre strömavbrott? Är det elleverantörerna som ansvarar eller är det Svenska kraftnät eller är det någon annan?

För det andra har man en stark övertro på det nordiska gemensamma elnätet. Man är beredd att lägga ut miljarder på nya kablar, men man negligerar det faktum att länderna när som helst kan strypa elleveransen för att klara sitt eget skinn.

För det tredje ges en något falsk bild av att staten i dag subventionerar den svenska reservkraften. I ett pressmeddelande från Energimyndigheten vid presentationen av rapporten skriver man nämligen att det inte behövs några statliga subventioner till reservkraften. Sanningen är ju att den betalas i dag av de konsumenterna som valt just den elleverantör som fortfarande har reservkraftsproduktion kvar. Om staten valde den modellen att lägga en avgift – troligtvis hade det räckt med 0,1 öre per kwh – ovanpå den fasta nätavgift som konsumenten betalar, då hade vi gemensamt finansierat en inhemsk reservkraftsproduktion.

För det fjärde pekar rapporten på märkliga lösningar som ”roterande bortkoppling”. Det innebär att Svenska kraftnät kan beordra bortkoppling av el för hela samhällen för att klara den totala försörjningen vid extrem kyla. Ena dagen får Hultsfred frysa, nästa dag Vilhelmina kanske.

En annan märklig variant som föreslås är att elleverantörerna skall teckna avtal med vissa elkrävande industrier om att frivilligt sänka sin elkonsumention vid extrem kyla. Man frågar sig: Vad kommer detta att kosta? Vilken industri är beredd att gå ned på tomgång i flera dagar utan att ta rejält betalt?

Hur det sedan skall gå när kärnkraften avvecklas, det vet inte jag. Och om det är särskilt klokt att förlita sig till import från andra länder, där man förmodligen fryser lika mycket som vi när det är svinkallt, det vet jag inte heller. Och om det är särskilt vettigt ur miljösynpunkt att importera el från brunkolseldade kraftverk i Polen eller från dåligt renade oljekraftverk i Danmark, det kan man fråga sig.

Men jag hoppas att näringsministern reder ut svaret på alla dessa frågor efter hearingen den 24 mars och att regeringen fattar kloka beslut som leder till att vi kan känna oss trygga i Sverige framöver. Vi är dock oerhört beroende av elkraften och vårt samhälle är mycket sårbart. Därför hoppas jag att ministern kommer fram till att vi behöver en försäkring i form av en inhemskt producerad – och tillika miljövänlig – reservkraft.

Jag skulle gärna vilja höra hur ministern har tänkt sig att hantera frågan efter hearingen? När kan vi förvänta oss ett beslut från regeringen?

Anf. 15 KARIN OLSSON (s):

Fru talman! För min del vill jag avsluta debatten genom att rikta ett tack till regeringen för den seriösa behandling som jag tycker att den här frågan får. Den är komplicerad, och därför känns det extra bra att man skall ta den tid som behövs för att det inte skall råda för stor ovisshet om vad som gäller.

Anf. 16 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! En del av debatten om vår reservkraftsförsörjning bottnar i att man inte fullt ut inser konsekvenserna av den avreglering som har skett på elmarknaden och av den internationalisering som har ägt rum. Elförsörjningen måste i dag ses i ett internationellt och i ett nordiskt perspektiv.

Det finns två bakomliggande faktorer som inte har kommit fram i den här debatten men som ändå förtjänar att påpekas.

Det är ju inte så att vi har någon energibrist i Sverige. Möjligen kan effektleveranssäkerheten bli väldigt ansträngd under kalla tider på året. Problemet är att regeringen vill bedriva en överordnad energipolitik som innebär att vi frivilligt fränhänder oss inhemsk energiproduktion. Jag tänker då naturligtvis på det olycksaliga beslutet att förtidsavveckla kärnkraften.

Nu vill jag inte ta upp någon stor kärnkraftsdebatt, men jag vill peka på att detta är ett av skälen till att dessa effektleveransproblem kan förstärkas.

En annan aspekt, som om möjligt är än viktigare att föra in i debatten, är att vi genom kärnkraftsavvecklingen gör oss i större utsträckning beroende av fossil energiproduktion. I realiteten får vi då ett ökat beroende av den danska fossilproduktionen i de danska kolkraftverken. Vi byter ut inhemsk reservkraftsförsörjning i form av svenska oljekondenskraftverk mot danska kolkraftverk. Det gör vi därför att danskarna i realiteten bedriver en miljödumpning på energiområdet.

Den helt centrala frågan om vi skall komma till rätta med detta är om regeringen i sina kontakter med den danska regeringen eller inom ramen för det nordiska samarbetet kan få till stånd någon form av harmonisering, eller något steg i riktning mot en ökad harmonisering, som gör att det blir slut på den miljödumpning som den danska regeringen i dag

bedriver och som gör det möjligt för smutsig dansk kolkraft att även i ansträngda energilägen konkurrera ut förhållandevis ren svensk oljekondenskraft.

Anf. 17 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att ta upp den fråga som handlar om själva processen. Jag vill inte föregripa den hearing som skall hållas, men det är rimligt att regeringen under året gör ett klart ställningstagande i denna fråga.

När det gäller frågan om den nordiska elmarknaden och dansk export vill jag säga att detta med avregleringen av elmarknaden och införandet av den nordiska elmarknaden har varit mycket framgångsrikt. Det är väl få länder som har lyckats att dra ned elpriserna så kraftigt som vi har gjort, vilket är till en oerhört stor fördel för näringslivet och även för hushållen. Detta har ställt mycket stora krav på de inhemska elproducenterna i fråga om rationaliseringar och en billigare elproduktion.

Det förekommer kontakter mellan representanter för de danska och de svenska regeringarna. Dessa kontakter sker kontinuerligt och på alla nivåer, såväl bilateralt som i det nordiska ministerrådets miljö- och energisamarbete. Det förs också en dialog om miljökonsekvenserna av de skilda regelverken i våra länder när det gäller miljöpåverkande utsläpp i elsektorn och elmarknaden.

Vår bedömning är att vi kommer att kunna hantera frågan om köp av el i Danmark på ett miljömässigt acceptabelt sätt. I Danmark pågår ett arbete om att reformera lagstiftningen för hela energiområdet, och det kommer att vara till gagn för den nordiska elmarknaden.

Anf. 18 JOHNNY GYLLING (kd):

Fru talman! Jag vill avsluta med att tacka näringsministern för den här debatten. Jag hoppas att ministern kan stå ut med en liknelse som gjorts om reservkraften. Svenska Kraftnäts generaldirektör Jan Magnusson har gjort en liknelse som återfinns i en debattartikel i Blekinge Läns Tidning den 25 februari i år.

Han jämför där reservkraftens dimensionering med hur man dimensionerar antalet rockvaktmästare på en teater. Alla kan inte få sina ytterplagg direkt när de kommer ut från en föreställning, konstaterar han. Det vore orimligt att anställa så många rockvaktmästare att i princip inga köer kunde uppstå. Det är en intressant liknelse, tycker jag.

Man kan också vända på liknelsen och påstå att om man följer rapporten och stänger av all svensk reservkraft och helt förlitar sig på omvärlden, så kan följande situationer uppstå: Teaterbesökarna skulle kunna förhandla till sig lägre priser på teaterbiljetten om man avstod att hämta ut sin rock i rusningstid. Eller att en del kvällar på teatern var rockutlämningen stängd för vissa personer som snällt fick gå hem, frysanter, utan ytterplagg – detta efter ett schema som utarbetats på teatern. Det kallas för roterande bortkoppling. En sådan teater skulle jag inte vilja besöka. Tack för debatten.

Anf. 19 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Avslutningsvis vill jag understryka att detta är inte utslutande en miljöfråga. Det är alldeles uppenbart att det är skadligt för

vår gemensamma luftmiljö om vi ersätter förhållandevis ren svensk oljekondenskraft och betydligt mycket renare svensk kärnkraft med smutsig dansk kolkraft. Det är naturligtvis inte heller någon höjdare när människor friställs i Stenungsund och i Karlshamn medan kolkraftsdirektörerna i Danmark nyanställer.

Det är inte heller någon höjdare från svensk samhällsekonomisk synpunkt att inte utnyttja det realkapital som finns i de moderna svenska kondenskraftverken utan att vi i stället överlåter till de danska kolkraftsägarna att tjäna pengar på den energi som vi behöver i Sverige under kalla vinterdagar.

Vi har nu en nordisk elmarknad. Jag delar helt näringsministerns uppfattning att avregleringen och internationaliseringen har varit till godo för Sverige. Det hela har utfallit mycket bra. Men när vi nu har en gemensam nordisk elmarknad måste vi också, om vi skall kunna ta hem och bibehålla vinsterna för alla inblandade, se till att vi i görligaste mån får ett nordiskt regelverk. En ökad harmonisering av skatter och avgifter på det här området är en fråga som måste ges högsta prioritet om vi skall ta hem vinsterna av den gemensamma nordiska elmarknad som har byggts upp under de gångna åren.

Anf. 20 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Vi arbetar nu för en gemensam nordisk harmonisering, eller reglering, om man vill använda det uttrycket. Där är vi överens. Jag hoppas att det skall bli lika framgångsrikt som det hittills har varit när det gäller avregleringen av elmarknaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1998/99:115 om arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Anf. 21 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Margareta Andersson har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall kunna användas mer flexibelt och på olika sätt i de olika arbetsförmedlingsnämnderna samt vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att fler skall erbjudas och anta arbetsmarknadsutbildning. Margareta Andersson har också frågat mig om jag är beredd att avskaffa flyttningsbidragen.

Arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift är att snabbt tillsätta lediga platser med lämpliga sökande. Detta kan ske på olika sätt. Det kan vara att ge arbetslösa den yrkesutbildning eller arbetslivserfarenhet som efterfrågas, eller det kan vara att ge arbetslösa möjligheter att flytta till arbetsgivare som är i behov av arbetskraft. Därför vill jag svara Margareta Andersson att jag inte är beredd att avskaffa flyttningsbidragen. Regeringens utgångspunkt i denna fråga är att det är bättre att flytta till ett arbete än att gå arbetslös i sin hemkommun.

Arbetsmarknadsutbildningen spelar en central roll i arbetet för att motverka och förhindra flaskhalsar. Regeringen har ett flertal gånger uttalat, nu senast i budgetpropositionen för 1999, att arbetsmarknadsut-

Prot. 1998/99:61

2 mars

---

*Svar på
interpellationer*

bildningen skall ha en klar yrkesinriktning som syftar till att deltagaren får arbete och lediga platser tillsätts. Naturligtvis är det då yrkesutbildningar inom yrkesområden som efterfrågas som i första hand skall upphandlas. Därför har också andelen platser inom arbetsmarknadsutbildningen ökat under de senaste åren. Det är dock viktigt att kvaliteten bibehålls så att utbildningen leder till arbete.

Margareta Andersson gör i interpellationen gällande att arbetsmarknadsutbildningen centraliserats till de större orterna i Sverige och menar att den utvecklingen borde vändas så att deltagarna får en ökad möjlighet att utbilda sig på hemorten. Jag delar den åsikten att det är önskvärt att fler får möjlighet att utbilda sig i närheten av sitt boende, men detta är inte alltid möjligt. Det är enligt min mening ändå viktigt och nödvändigt att under en kortare period vara beredd att pendla för att få en yrkesutbildning och därigenom öka sina chanser att få ett arbete. Förhoppningsvis kommer den nya informationstekniken, och därigenom distansutbildningen, att spela en viktigare roll för dessa grupper av människor.

Margareta Andersson frågar också om regeringen är beredd att göra de arbetsmarknadspolitiska medlen mer flexibla utifrån de lokala förutsättningarna. De senaste åren har följande skett:

- Regeringen har för budgetåret 1999 tagit bort det volymkrav som styrnt antalet deltagare i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.
- Regeringen håller under våren tillsammans med regionerna på med att utforma de nya tillväxtavtalen.
- Regeringen gav vissa län, s.k. frilän, under år 1998 ökade möjligheter att använda de arbetsmarknadspolitiska medlen mer otraditionellt.
- Regeringen införde under år 1996 arbetsförmedlingsnämnder i alla kommuner.

Innan regeringen gör ytterligare förändringar med att öka flexibiliteten för de arbetsmarknadspolitiska medlen bör resultaten utvärderas. Jag har därför gett Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering i uppdrag att bl.a. utvärdera frilänsförsöken.

Anf. 22 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Man har kommit en bit på väg, men tyvärr är svaret lite innehållslöst. Det är mycket som borde kunna ske men som inte händer. Det är många ord men ganska lite frågor som verkligen tas upp till konkret behandling.

Näringsministern sade i debatten med Lennart Daléus att optimismen måste frodas för att man skall komma någonvart. Det är någonting som jag verkligen håller med om. Det är oerhört viktigt. Men tyvärr finns det så fruktansvärt mycket pessimism. Det är en pessimism som inte har funnits på väldigt länge i det svenska samhället. Jag känner igen diskussionerna från 60-talet, när jag var ganska liten men ändå började vara med i den politiska debatten. Då hade man samma inställning på landsbygden, dvs. att det var ingenting att göra utan det var lika bra att flytta till staden. Man sjönk längre och längre ned. Samma tongångar har jag hört nu de senaste månaderna. De fanns inte före jul, men nu har man ändå hamnat i den situationen.

Därför är jag väldigt orolig för att regeringen inte är tillräckligt konkret och inte tillräckligt aktiv i de här frågorna för att någonting skall hända.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i dagarna kommit med förslag om att regeringen skall göra förändringar och förenklingar i de bidragssystem som finns på arbetsmarknadsområdet. Jag hoppas att en hel del av de frågorna kommer upp nu, att man tar tag i det här och att regeringen kommer med konkreta förslag.

Som det ser ut i dag finns det alltså förslag på idéer som man vill förverkliga i olika sammanhang men som hindras på grund av gamla regler, som inte är bra för en förändring av samhället som det ser ut i dag.

Arbetsmarknadsutbildningarna har centraliserats. I Jönköpings län fanns det för några år sedan en AMU-utbildning i Jönköping och en i Sävsjö. Nu finns den kvar i Jönköping. Såvitt jag vet är det lika långt från Jönköping till Sävsjö som det är från Sävsjö till Jönköping. Det fanns betydligt fler arbetslösa i Sävsjö och kringområdena. Man hade bra lokaler och bra lärare. Men det är myndigheter som smygcentraliserar.

Jag skulle vilja att näringsministern tog tag i de här frågorna också. Centraliseringen från de mindre kommunerna till de större är någonting som håller på att ske på så många olika områden. Det är farligt, därför att då får man också en underifrån kommande impuls som säger att det inte är viktigt att finnas ute på landsbygden i småorterna, att det inte är viktigt att det finns utbildning och resurser till olika insatser i alla delar av landet.

Jag trodde att näringsministern med sin erfarenhet av Norrbotten var mer medveten om detta än vad han ger uttryck för i svaret till mig. Jag är besviken över att det inte finns mer konkret och substantiellt i detta.

Det finns några saker som jag tycker är bra, bl.a. att man har tagit bort volymkraven, som Centerpartiet och regeringen har varit överens om under tidigare år. Det är också bra att man satsar mycket på arbetsmarknadsutbildning, eftersom det ger möjligheter till nya jobb. Men man måste också hitta nya sätt att få människor i olika delar av landet att få tag i de här utbildningarna, och inte bara säga att de får flytta till Jönköping eller någon annan, större stad, och ge dem möjligheter att komma med olika idéer och olika lösningar som är anpassade till den situation som finns även i Småortssverige.

Anf. 23 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Även i tider av mycket hög arbetslöshet råder det arbetskraftsbrist inom vissa regioner och inom vissa branscher. Jag kommer från Gnosjö, som kanske till stor del skiljer sig från övriga Sverige. Där är det brist på arbetskraft, och där har arbetsmarknadsutbildningarna fyllt en oerhört stor funktion när det gäller att tillgodose behovet av verktygsmakare, ställare, CNC-operatörer osv. Men det räcker inte.

I svaret på interpellationen vill jag fokusera några saker. Näringsministern påstår med tvärsäkerhet när det gäller flyttningsbidragen att ”det är bättre att flytta till ett arbete än att gå arbetslös i sin hemkommun”.

Vad jag undrar är: Har näringsministern belägg för att flyttningsbidragen är incitamentsskapande just när det gäller att flytta för att få ett arbete? Vilka undersökningar och utvärderingar har gjorts på området? Tyvärr kan jag inte hitta de beläggen i min hemtrakt. Flyttningsbidrag är

inte tillräckliga incitament för att människor skall flytta till min hemkommun. Det vore intressant att höra vad näringsministern anser.

Det andra som jag skulle vilja fokusera på är tillväxtavtalen, som togs upp redan i en tidigare debatt här i dag. Tillvägagångssättet för att ta fram tillväxtavtalen har varierat från län till län. Jag har fått många positiva signaler och vet att det har lagts ned ett mycket gediget arbete på tillväxtavtalen.

Det är väldigt stora förhoppningar knutna till de avtal som nu har tagits fram. Om dessa förhoppningar grusas, när man nu skall se vad det finns för pengar i kassakistan att sätta till, tror jag att det skulle vara oerhört svårt att mobilisera den lokala kraften en gång till.

Nu när det har strömmat till idéer utifrån landet är det oerhört intressant att höra hur näringsministern har tänkt sig att det fortsatta arbetet med att fördela de resurser som finns till förfogande skall gå till. Hur tänker sig regeringen att prioritera när alla goda idéer läggs på bordet? Det går inte att få till en mobilisering av den enorma kraft som har gått åt för att ta fram tillväxtavtalen på mycket, mycket lång tid. Därför är fortsättningen egentligen det viktiga. Processen hittills har varit värdefull och har inneburit många goda förslag. Men framtiden är det som innehåller handlingen, och jag hoppas att regeringen ser till att vara handlingskraftig i detta avseende.

Anf. 24 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag skall börja med att vända mig till Margareta Andersson.

Vår ambition är att gå ifrån åtgärdsförmedling till arbetsförmedling. Jag tror att det är en oerhört viktig skillnad. Under de år som vi har bakom oss har vi på grund av att arbetsmarknaden varit död förmedlat åtgärder. Nu skall vi förmedla arbeten.

Som Maria Larsson mycket riktigt säger har vi en relativt hög arbetslöshet. Men jag vill också säga, och jag skall återkomma till det i min avslutning, att den sjunker kraftigt. Samtidigt som vi har hög arbetslöshet växer detta med flaskhalsar, uttryckt i att det är en viss kompetens som söks men som inte finns – vi har problem med matchningen. Men det är klart att det också leder till att vi måste vara öppna för att människor flyttar dit jobben finns och att de människor som bor på ett ställe där en viss kompetens efterfrågas får denna kompetens.

När det sedan gäller frågan om arbetsmarknadsutbildningen skulle kunna finnas på fler ställen än den gör i dag kan jag naturligtvis inte svara tvärsäkert att det inte skulle kunna vara så. Det kanske skulle vara möjligt på vissa ställen. Men rent generellt måste vi ha en balans mellan en decentralisering och en hög kvalitet på arbetsmarknadsutbildningen. Mycket av arbetsmarknadsutbildningen i dag omfattar dyr teknik. Då blir det svårt att decentralisera utbildningen. Det leder av kostnads- och effektivitetsskäl till en viss centralisering. Jag tror att vi har uppnått en relativt optimal gräns. Det är möjligt att man kan decentralisera mer och också att man på distans kan utbilda sig i större omfattning än vad man gör i dag.

När det sedan gäller frågan om flyttningsbidragen är ett incitament till att folk flyttar osv. vill jag bara säga att vi har fattat detta beslut. Det anknyter väl lite till detta att man inte är riktigt säker, dvs. att det finns

behov av att se över de olika flyttbidragen, dels för att göra dem mer effektiva, dels för att förenkla reglerna. Jag har därför i regleringsbrevet för budgetåret 1999 gett AMS i uppdrag att utveckla ett system för resultatuppföljning av flyttbidragen samt att undersöka möjligheten att minska kostnaderna utan att de arbetsmarknadspolitiska effekterna går förlorade. Jag menar att vi har startat denna process. Sedan får vi se var vi landar när det gäller flyttbidragen.

Sedan vill jag apropå dysterkvistar och svartmålare säga att under januari månad anmäldes 34 000 lediga platser till arbetsförmedlingen, vilket är en ökning med drygt 3 000 jämfört med förra året. Jämfört med föregående månad är det 6 000 fler platser. Den största ökningen finns inom hälso- och sjukvården, där närmare 11 000 lediga platser anmäldes. Det är alltså 2 000 platser fler än motsvarande månad förra året.

Det som är så jobbigt i denna debatt är att vi å ena sidan ser hur sysselsättningen ökar, hur arbetslösheten sjunker. Vi har den lägsta räntan på 50 år och den högsta reallöneökningen på 25 år. Av någon underlig anledning är det å andra sidan nu den nya sporten att säga: Det går bra nu, men det kommer att gå åt skogen. Men, kära ni, det kommer att gå bra, om vi nu har någon tilltro och någon optimism.

Anf. 25 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag håller med näringsministern om att tilltro och optimism är oerhört viktigt. Att vi kan förmedla det, och det har vi allihop ett ansvar för, är oerhört viktigt.

Sedan tycker jag ändå att diskussionen om centralisering är lite sned. På många ställen har man haft två olika anläggningar med ungefär jämförbara kvaliteter på utrustning, lärare, kompetens etc. Men lik förjordat har man flyttat arbetsmarknadsutbildningen från Sävsjö till Jönköping. Man har säkert gjort samma sak i de flesta andra län också. Man har centraliserat och dragit in utbildningen till mer centraliserade orter. Det har inneburit en negativ utveckling i många delar av landet som är ganska onödig. Det hade varit lika enkelt att flytta utbildningen från Jönköping till Sävsjö i stället.

Sedan kan man ifrågasätta detta med flyttbidragen. Det finns en artikel som publicerades under valrörelsen, den 17 augusti 1998. Den är skriven av docent Mats Johansson, forskningschef på Statens institut för regionalforskning i Östersund, och Lars Olof Persson, forskningsledare vid FORA, Institutet för infrastruktur och samhällsplanering vid KTH i Stockholm. De skriver i sitt inlägg att arbetslösa inte skall flytta, för det innebär att i stort sett alla kategorier flyttar från en lägre till en högre arbetslöshet. Det innebär att bl.a. Stockholmsområdet drar till sig en högre arbetslöshet än vad som egentligen behövs. Det innebär också att många småorter blir dränerade på sin utbildade arbetskraft som skulle kunna göra nytta på de mindre orterna. Det blir alltså rekryteringsproblem, samtidigt som det också blir arbetslöshetsproblem på fler ställen än vad som skulle behöva vara fallet.

Det är en kategori människor till som är de stora förlorarna många gånger, nämligen medföljarna. Det är en i familjen som flyttar för att få ett bättre arbete. Sedan är det oftast kvinnan som följer med och som får ett sämre arbete eller blir arbetslös. Detta är ett svårt problem. Det som forskarna ser som lösning på problemet är att man utvecklar universitets-

Prot. 1998/99:61

2 mars

---

*Svar på
interpellationer*

och högskoleutbildningen på ett mycket mer effektivt sätt än vad man gör i dag. Detta är någonting som på lång sikt måste lösas. Man borde inte uppmuntra människor till att flytta på det här sättet. Därför hävdar jag fortfarande att flyttbidragen är ineffektiva. De gör att det blir omflyttningar som inte är positiva. Det leder till att människor försvinner från områden där de skulle behövas.

Det är glädjande att det är betydligt fler människor som får jobb i dag. Vård- och omsorgssidan har ju stor brist på arbetskraft på många ställen i dag. Vi ser ju larmrapporter från olika delar av landet, inte minst från Stockholmsområdet, om att det fattas läkare, sjuksköterskor och även omsorgspersonal. Här får vi nog fundera över hur vi med olika former av arbetsmarknadsutbildningar skall kunna tillfredsställa behovet. Att över huvud taget se till att matcha behoven mot det som finns är också någonting som Arbetsmarknadsverket och hela dess organisation måste inrikta sina insatser på.

Anf. 26 MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag är lika glad som näringsministern över de nya jobb som kommer till. Jag ställer mig gärna i optimisternas skara. Men som optimist kan man också ta på sig verklighetsglasögon. Jag tycker att detta kan ingå i samma roll. Man skall också våga se verkligheten som den är.

Näringsministern talar om de nya jobben. Jag tyckte att de som nämndes företrädesvis hamnade inom offentlig sektor. På hemmaplan varslar man ganska mycket folk inom industrin i dag. Där ökar inte antalet jobb, att döma av det jag har kunnat läsa ut av de prognoser som finns. För statsfinanserna totalt är det ju väldigt bra om antalet jobb inom den privata sektorn ökar mer än antalet jobb inom den offentliga sektorn. Då kan vi på sikt få skutan på rätt köl.

Jag får tacka för bekräftelsen. Det har egentligen aldrig skett någon uppföljning eller utvärdering av hur flyttningsbidragen fungerar. Det är tacknämligt att en sådan nu är igångsatt och att processen är i gång. Jag kan tala om vad utvärderingen kommer att säga med ganska stor tvärsäkerhet – nästan lika stor tvärsäkerhet som näringsministern uttrycker här.

Jag hävdar bestämt att människor inte flyttar därför att det finns ett flyttningsbidrag. De flyttar därför att de vill ha ett jobb på en annan ort, oavsett om det finns flyttningsbidrag eller inte. Bidraget kan bli en extra belöning för att man tar steget, men jag tror inte att det i något fall är det avgörande för att flytten skall komma till stånd. Jag menar att de pengarna skulle kunna användas på ett mer tillväxtbefrämjande sätt.

Min fråga om vad som skall hända med tillväxtavtalen kvarstår fortfarande. Jag väntar med spänning på svaret.

Anf. 27 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Om jag får börja med tillväxtavtalen kan jag säga att de kommer att föreläggas regeringen i mitten av april – jag tror att det är den 10 april – och då kommer vi att föra en diskussion med regionerna om omfördelningar, regelverk etc. Sedan kommer vi att samla oss kring en formulering om att en region gör det ena och en annan region det andra, osv. Det är det svar jag kan ge.

När det gäller de ekonomiska resurserna är tanken med tillväxtavtalen i första hand att man skall lägga fram förslag om omfördelning av de

statliga pengar som finns. Jag tror att det handlar om 16–17 miljarder totalt, om jag minns rätt. Det är detta det handlar om.

Jag var faktiskt med och startade denna process en gång i tiden. Då kallades det landshövdingssuppletet. Jag kan erkänna att det inte riktigt följdes upp av regeringen. Det blir lätt en *backlash*. Jag kommer att göra allt för att det inte skall bli så denna gång. Jag har en stor tilltro till detta, och det måste självklart följas upp.

Så gäller det diskussionen om att flytta. Jag har nu fått veta av Maria Larsson att det är sju mil mellan Sävsjö och Jönköping. Som norrbottning färdas man 36 mil mellan Luleå och Kiruna. Man åker på morgonen och åker hem på kvällen. Man färdas 42 mil till Karesuando, för att nämna något. Det blir lite löjligt, tycker jag. Vad är sju mil? Skulle man inte kunna stå ut med att färdas sju mil och pendla mellan dessa orter om man vet att man får en högre kvalitet på utbildningen och att den blir mer kostnadseffektiv? Vad talar vi om? Nu får jag väl alla sävsjöbor på mig, men jag tar den risken. Det är viktigt att vi har den flexibiliteten, och att vi därmed också försöker uppnå en högre kvalitet i utbildningen.

Jag vidhåller också fortfarande att det är bättre att man flyttar till ett jobb än att man går hemma och är arbetslös. Detta är en självklarhet för mig. Sedan finns det situationer – det vet jag – där man flyttar från arbetslöshet till arbetslöshet. Det är bättre att vara arbetslös, gissar jag, i Sävsjö än att vara arbetslös i Stockholm. Jag delar den uppfattningen, men det är inte det vi talar om. Vi talar om att man flyttar till ett jobb. Den möjligheten, den flexibiliteten och den stimulansen tycker jag att arbetsmarknadspolitiken skall ge.

Fru talman! Jag vill också säga att det viktigaste vi har framför oss när det gäller arbetsmarknadspolitiken är att satsa på arbetsmarknadsutbildningen. Jag kan nämna att det denna vecka, vecka 8, finns 56 000 människor i arbetsmarknadsutbildning. Det är också ett uttryck för hur viktig denna åtgärd är för att komma åt flaskhalsar och ge utbildning. Jag tror att vi har en så bra fördelning vi kan ha på arbetsmarknadsutbildningen. Det är möjligt att den kan göras bättre med distansutbildning, etc., som har sagts tidigare. Men det är ingen stor fråga om det handlar om sju mil.

Anf. 28 MARGARETA ANDERSSON (c):

Fru talman! Nej, sju mil är inte så långt, men det är fortfarande sju mil mellan Jönköping och Sävsjö. Det gäller inte bara det reella avståndet utan också den psykologiska faktorn. Man talar om att centralorterna i länen är viktigare än småorterna. Det är det som är det viktiga. Det är det som är vitsen med min interpellation. Varför skall man alltid dra allting till Jönköping, till Linköping, till Luleå och till Stockholm i stället för att försöka sprida ut verksamheten till alla delar av landet?

Jag vet att jag går in i en diskussion om ett speciellt område, men jag vill ändå säga att det fanns lokaler. Man hade två fullständigt jämförbara utbildningsställen. Förmodligen var det lite billigare att genomföra utbildningen i Sävsjö, eftersom lokalerna var billigare. Det fanns utbildning på två ställen, men man lade ned och såg till att Sävsjö kommun tappade ytterligare ett antal arbetstillfällen. Det skedde på grund av en statlig åtgärd, som gjordes på detta sätt.

Prot. 1998/99:61

2 mars

Svar på
interpellationer

Jag hoppas också att tillväxtavtalen kommer att medföra allt det positiva som näringsministern tror och hoppas att de skall göra. Men det finns, såvitt jag kan förstå, inga nya pengar. Det viktigaste i detta sammanhang, egentligen oavsett vad vi diskuterar, är att få människorna med oss så att de känner att detta är viktigt och att de kan påverka sin situation.

Jag är rätt övertygad om att den del av Jönköpings län som kallas för Gnosjöbygden kommer att klara detta om de så inte ens får fem öre mer i kassan. De har ganska god tilltro till sin egen förmåga. Andra delar kommer däremot att tappa gnistan, eftersom de redan har fått så många smällar – bl.a. nedläggningen av arbetsmarknadsutbildningen i Sävsjö.

Anf. 29 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! AMS har fått ett regeringsuppdrag som innebär att minst 70 % av de personer som går igenom yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning skall vara i arbete 90 dagar efter avslutad utbildning under verksamhetsåret 1999. Det är faktiskt ett ganska tufft mål. Det målet kräver att man har mycket hög kvalitet på arbetsmarknadsutbildningen. Det leder till att vi inte kan ha arbetsmarknadsutbildning på alla ställen. Den skall ligga så spritt som möjligt, gärna kopplad till distansutbildning. Man måste kräva av människor att de färdas sju mil för att få den högre kvaliteten.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1998/99:116 om vägnätet

Anf. 30 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Sven Bergström har frågat mig

- vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att motverka en urholkning av vägkapitalet i vårt land och säkra nödvändigt drifts- och underhållsarbete,
- om jag är beredd att avsätta pengar för en tioårsplan för hårdbeläggning av grusvägar,
- vilka initiativ jag avser att ta för att återställa nivån på stödet för det enskilda vägnätet,
- om jag är beredd att återigen ge de enskilda vägarna del av eller medel motsvarande det tidigare bärighetsanslaget,
- vilka åtgärder jag kommer att vidta för att avhjälpa de dryga förrätningskostnader som vägföreningar riskerar vidkännas
- och slutligen om jag är beredd att medverka till en bättre balans i de satsningar på kommunikationer som statsmakterna gör för att sätta kraft bakom devisen att hela Sverige skall leva.

Regeringen delar Sven Bergströms oro över de ökade regionala obalanserna. De grundläggande förutsättningarna för att en positiv utveck-

ing skall komma till stånd i alla delar av landet skapas genom beslut inom många politikområden, bl. a. transportpolitiken. Regeringen har därför nyligen beslutat att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att lämna förslag om hur den svenska regionalpolitiken skall inriktas och utformas under 2000-talets början.

Förra året fastställdes de långsiktiga infrastrukturplanerna för perioden 1998–2007. I den planeringsomgången fick länen ansvar för en betydligt större del av planeringsramen för infrastruktur än tidigare. Min bedömning är att länsens ökade ansvar i planeringsprocessen bidrar till ett trafikslagsövergripande synsätt, till förstärkta möjligheter för regional utveckling i alla delar av landet och till regional förankring av både nationella och regionala infrastrukturåtgärder.

Väganslagen under 1999 kommer inte att nå upp till den planeringsnivå som finns upptagen i länsplanerna. Jag kan inte i dag ge besked om huruvida medel kommer att omfördelas till förmån för ett ökat genomförande av länsplanerna redan i år.

De investeringsmedel för järnvägar som regeringen budgetåret 1998 överförde till Vägverket syftade till att tidigare lägga åtgärder som medför höjd bärighet, rekonstruktion och ökat beläggningsunderhåll. Målet är att Vägverket under 1999 skall fullfölja detta arbete.

Regeringen anser att länen även fortsättningsvis skall ha en viktig roll i infrastrukturplaneringen. Därför har länen fått i uppdrag att lämna underlag till arbetet med planerna för perioden 2002–2011. Länen skall bl.a. redovisa brister i förhållande till de transportpolitiska målen som har stor betydelse för tillväxten i regionens näringsliv. Frågan om beläggning av grusvägnätet och andra frågor som rör investeringar i och rekonstruktion av vägar som inte är nationella stamvägar kommer att beaktas inom ramen för detta arbete.

Sven Bergstöm efterlyser ökade anslag till det enskilda vägnätet. Regeringen har för avsikt att göra en översyn av systemet för statsbidrag till enskilda vägar. Inom ramen för detta arbete kommer de kriterier som skall gälla för att erhålla statsbidrag att behandlas. Den minskning av bidragsgivningen till enskilda vägar som sker under 1999, sker temporärt och av rent budgettekniska skäl. Den kommer inte att påverka vägsamfälligheternas ekonomi.

Slutligen vill jag kommentera frågan om förrättningskostnader. Krav på bidrag till dessa kostnader har framställts till regeringen. Frågan är således föremål för beredning i departementet.

Anf. 31 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag får börja med att tacka näringsministern för svaret. Den här raden av interpellationer som vi från Centerpartiet har riktat till olika statsråd är naturligtvis ett uttryck för att vi känner särskilt stort ansvar för de frågor som vi berör: Hur ser förutsättningarna ut för Småortssverige, områdena utanför storstäderna, att överleva långsiktigt, att utvecklas, att klara sysselsättning och jobb åt människorna?

Det fanns ett antal frågor i min interpellation till näringsministern, och jag tycker i och för sig att svaret var ett gott försök att redovisa saken i beredningen av vissa frågor. Men det var inte mycket till besked i sakfrågan. Det var tunt – övermåttan tunt.

Prot. 1998/99:61

2 mars

---

*Svar på
interpellationer*

Länen har ett ansvar, påpekar statsrådet här och talar om att de skall inventera och att man skall göra det ena och det andra. Från Centerpartiets sida har vi många gånger framhållit att det just är inom områden som trafik, utbildning, näringspolitik och arbetsmarknadspolitik, dvs. den stora regionalpolitiken, som möjligheterna för Landsortssverige – Småortssverige – avgörs. Jag vill påstå att särskilt infrastrukturfrågorna är av avgörande betydelse för hela landets möjligheter att leva och utvecklas.

Enligt vår uppfattning skall väg- och transportpolitik syfta till att minska avståndsnackdelar och utöka möjligheterna för ett decentraliserat samhälle. Näringslivets konkurrenskraft, det tror jag att näringsministern känner väl till, hänger väldigt nära ihop med frågor om trafikförsörjning, krav på god standard och hög tillförlitlighet vid transporter. Nackdelar i form av långa avstånd inom landet, till övriga Europa och till andra marknader måste kompenseras med väl avpassade och väl fungerande transporter och en väl utbyggd infrastruktur.

Enligt vår mening måste inriktningen vara att skapa en infrastruktur som ger förutsättningar att tillvarata utvecklingsmöjligheterna i hela Sverige. Då måste vägkapitalet, som jag har fokuserat på i den här interpellationen, förvaltas på ett sådant sätt att värdet av gjorda investeringar inte urholkas. För att en sådan princip skall kunna upprätthållas krävs en långsiktig strategi för drifts- och underhållsåtgärder. Av den anledningen prioriterar också vi i Centerpartiet just drifts- och underhållsåtgärder.

Den debatt som vi har haft de senaste veckorna om det ökande antalet olyckor på våra vägar har ju av en del sammankopplats med just bristen på underhåll, brist på snöröjning och annat, som gör att vi har en sämre säkerhet på våra vägar i dag än vad vi hade när man röjde snön tidigare. Det har naturligtvis samband med mycket annat också, men det är svårt att frigöra sig från tanken att det kan finnas ett samband mellan bristande drifts- och underhållsåtgärder och det ökade antal olyckor vi nu kan se.

Innan min talartid alldeles rinner ut skulle jag vilja höra med näringsministern om den här sista frågan. Där uppfattade jag inget svar alls. Det gäller om statsrådet är beredd att medverka till en bättre balans i de satsningar på kommunikationer som statsmakterna gör för att sätta kraft bakom devisen att hela Sverige skall leva. Inte i någon del av texten uppfattar jag att det finns ett svar på den frågan, och jag tycker att den också är central i den här diskussionen.

Jag upplever, och jag tror att väldigt många andra också gör det, att när det gäller stora mastodontprojekt, infrastrukturprojekt, i storstadsområdena – Citytunneln, Hallandsåsen, Öresundsbron, Arlandabanan, Södra länken osv. – finns det många miljarder att ta till. När det gäller att hålla de 40 000 mil vägar som vi har runt om i hela vårt land i bra skick fattas det ofta pengar.

Anf. 32 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Som Sven Bergström väl känner till räcker tyvärr inte, på grund av budgettak och besparingskrav, de medel som riksdagen tilldelat för 1999 för att helt nå den nivå som vi tidigare planerat för i de långsiktiga infrastrukturplanerna. Men regeringens ambition är att vi skall nå denna nivå till 2001 vad gäller investeringar och redan nästa år vad gäller drift och underhåll. Låt mig också säga att anslagen för drift och underhåll av vägnätet har ökat medan utgifterna för investeringar har minskat.

Det är nu vår ambition att det kommande året satsa mer på drift och underhåll.

När det gäller frågan om balansen vill jag säga att vi nu väntar på regionernas rapporter. Vi väntar på deras bedömningar. När vi har fått dem skall vi återkomma i denna fråga.

Prot. 1998/99:61

2 mars

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 33 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Om man skall vara välvillig mot näringsministern var det en positiv signal att regeringens ambition är att satsa mer på drift och underhåll. Jag noterar detta och hoppas att det kommer att få ett substantiellt innehåll.

Dock får jag ännu inget svar på den sista frågan. Jag tror att det är viktigt att regeringen och näringsministern, som är ansvarig för trafikfrågor, vågar sätta ned foten och tala om att det är ett oerhört viktigt kapital, dessa 40 000 mil vägar vi har runt om i landet och att det är väldigt viktigt att de underhålls och drivs på ett sådant sätt att man inte urholkar kapitalet.

På alltför många håll i vårt land är vägarna i oacceptabelt dåligt skick under stora delar av året. Avstängningar eller dålig framkomlighet innebär betydande merkostnader för näringslivet. Och längre restider, försämrad framkomlighet och högre underhållskostnader drabbar självfallet även persontransporterna. Då är bärighetshöjande åtgärder, tjälsäkring och beläggning av grusvägar, av stor betydelse.

Vi har ju sett att andelen vägar som avstängs på grund av tjällossning har ökat. Jag tycker att det är rimligt att de i stället borde minska, inte minst med tanke på industrins transportbehov och de enskildas möjligheter att bo och verka i de delar av landet där väsentliga delar av våra naturtillgångar finns och brukas.

Jag hoppas att näringsministern och jag är överens på den punkten; att det är väldigt viktigt för Sveriges ekonomi, för exportindustri och annat, att vi kan ta vara på de stora resurser som finns i alla delar av vårt land.

Jag skulle vilja att näringsministern återkommer till frågan om hur han ser på fördelningen när det gäller stora infrastrukturprojekt och när det gäller drift och underhåll av det stora vägkapitalet.

Anf. 34 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Först vill jag göra ett konstaterande. Det är regeringens uppfattning att Vägverket skall upprätthålla en hög transportkvalitet och säkerhet på det befintliga statliga vägnätet. Medel till drift och underhåll av statens vägar bör prioriteras högt även under år 1999. Det är därför regeringen har valt att fördela de anslag som riksdagen anvisar för väghållning och statsbidrag så att pågående vägutbyggnad kan fullföljas och så att vägunderhållet kan hållas på en fortsatt hög nivå.

I budgetpropositionen för 1999 har regeringen avsatt medel för att vidmakthålla standarden på vägnätet och för att återta ca 5 % av eftersläpat underhåll. Vi har då särskilt pekat på återhämtning av eftersläpande beläggningsunderhåll och på att regionala skillnader i ytstandard på belagda vägar med samma trafikvolym skall minska.

Jag vill samtidigt påminna om att skillnaderna i ytstandard på belagda vägar har minskat mellan olika regioner, och regeringen vidhåller alltså denna inriktning inför 1999.

När det sedan gäller tjälsäkring och dålig bärighet vill jag säga att bärigheten på det statliga vägnätet har ökat, men den har ökat mindre i regionalpolitiskt prioriterade områden än i övriga delar av landet. Det är en följd av att bärighetsprogrammet först inriktades mot skogslänen, men fr.o.m. 1995 utökades det till att omfatta hela landet. Ett viktigt skäl till att man inte kommer att uppfylla planerna för bärighet och tjälsäkring är att den årliga medelstillelningen från riksdagen är mindre än man planerade för. En bidragande orsak är också att flera län gjorde sina planer framtunga. Sammantaget har det lett till att man ligger efter i planerna. En tydligare koppling mellan de ramar som riksdagen tilldelar för infrastrukturinvesteringar och de budgetmedel som riksdagen tilldelar årligen är väsentlig för att man skall kunna behålla förtroendet för planeringsprocessen.

Hur inriktningen för bärighetsåtgärderna skall se ut framöver kommer att analyseras i det pågående arbetet med infrastrukturplaneringen för år 2002–2011.

Tack!

Anf. 35 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag noterar näringsministerns redovisning. Men jag tycker att det vore intressantare att få höra hans synpunkter på de frågor som jag har tagit upp i interpellationen.

Ett exempel är hårdbeläggningen av vägar. I Sverige finns drygt 2 000 mil allmän väg som inte är hårdbelagd. Och det här finmaskiga vägnätet – som näringsministern säkert känner till, eftersom stora delar finns i Norrland och i Norrbotten – utgör en betydande verksamhetsförutsättning för våra största industrier. Och det är av största vikt att det här vägnätet håller en god standard. Centerpartiet har föreslagit att regeringen skall lägga fram en tioårsplan för att klara av en hårdbeläggning av grusvägarna med en trafik på 150 fordon eller mera per dygn. Vad säger näringsministern om det? Tycker han att en tioårig plan för att hårdbelägga de här vägarna är ett bra förslag?

Jag skall säga några ord om det enskilda vägnätet. Det handlar alltså om 28 000 mil av de 40 000 mil väg vi har i det här landet. För många på landsbygden i Småortssverige är detta förbindelsen till det allmänna vägnätet. Det är också förutsättningen för tillgänglighet till natur, rekreation och friluftsliv för väldigt många människor. Nivån på det här bidraget har gått upp och ned ett antal gånger under senare år, och vi från Centerpartiets sida har sagt att vi tycker att det måste ges besked om att det skall ligga fast långsiktigt på en rimlig nivå. Delar näringsministern den uppfattningen? Jag vet att det är en översyn på gång. Men säg några ord om nivån! Är det meningen att bidraget skall ligga fast på en anständig nivå, eller skall man dra ned det?

Jag skall slutligen säga några ord om förrätningskostnaderna. Näringsministern nämner detta bara med några få ord i slutet av sitt svar. Jag skulle gärna vilja att han utvecklade det ytterligare. Har man en positiv syn på att hjälpa till med detta, eller skall det vältras över på människorna i Småortssverige?

Anf. 36 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag skall börja med en deklaration. Jag anser att det nu är viktigt att dämpa våra ambitioner när det gäller de stora, tunga infrastrukturella investeringarna och mer satsa på vägunderhåll.

Det är riktigt, som det sades här från talarstolen, att en översyn är på gång när det gäller de enskilda vägarna och statsbidragen. Min ambition är självklart att vi skall ligga kvar på den nivå vi har. Vi kommer också att titta på förrätningskostnaderna. Med detta tycker jag att jag har svarat tydligt och klart.

Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1998/99:61

2 mars

---

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 1998/99:126 om företagsnedläggningar

Anf. 37 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jan-Evert Rådström har ställt en rad frågor till mig om regeringens politik i samband med företagsnedläggningar på olika orter i bl.a. Värmland.

I samband med Ericssons beslut om nedläggning av verksamheten i Norrköping har jag bl.a. sagt att jag förväntar mig ”att företaget inom kort redovisar för de regionala organen vilka åtgärder som de avser att vidta”. Med detta uttalande vill jag dels understryka att företag som minskar sin sysselsättning, alltefter sin förmåga, skall ta ansvar för sina anställda och de orter som de verkar i, dels påpeka att regeringens åtgärder till största delen kanaliseras genom regionala och lokala organ i samverkan med kommunerna.

För att förstärka insatserna i Värmland beslöt regeringen hösten 1998 om ytterligare 2,6 miljoner kronor under åren 1998, 1999 och 2000 för delfinansiering av ett näringslivsprojekt i Munkfors och Hagfors. Under 1999 beräknas regionala myndigheter i Värmlands län använda ca 970 miljoner kronor för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ca 95 miljoner kronor för regionalpolitiska åtgärder. Fr.o.m. den 1 mars i år får länsstyrelserna även disponera länsanslaget till s.k. såddfinansiering, dvs. till industriellt utvecklingsarbete och uppfinnarverksamhet. Värmland är dessutom delaktigt i EG:s strukturfonder inom mål 2 Bergslagen, mål 5 b och mål 6. Arbetslösheten i Värmland har sjunkit under 1998, och i SCB:s decembermätning hade Värmland 5,2 % öppet arbetslösa – att jämföra med rikets 5,5 %.

Högskolan i Karlstad är sedan den 1 januari i år universitet. Riksdagen har beslutat om en ytterligare utbyggnad av universitetet med 500 platser för år 2000. Beslutet innebär en utbyggnad av universitetet i Karlstad med totalt 2 400 platser under perioden 1997–2000.

Regeringen har alltså på senare år gjort kraftfulla insatser för att stödja utvecklingen i Värmland.

Under 1998 har antalet sysselsatta i Sverige ökat med 111 000 personer. Likaså fortsätter ökningen av FoU-insatser i företagssektorn, och reporäntan ligger för närvarande på 3,15 % – den lägsta nivån sedan 1955.

Trots dessa glädjande budskap är regeringen väl medveten om att situationen är besvärlig i många industriregioner. Regeringens principiella hållning är att i första hand skapa ett bra företagsklimat i hela landet så att företagen slipper lägga ned verksamheter, samt föra en sund ekonomisk politik syftande till låg inflation och låg arbetslöshet.

Den akuta ekonomiska krisen har nu övervunnits genom budgetsaneringen, och regeringen går in i arbetet med att skapa ett företagsklimat som medför en modern, framsynt och uthållig ekonomisk tillväxt. Under 1999 kommer regionala tillväxtavtal att slutas i varje län, och regeringen är öppen för att resurserna används med ny inriktning och kan sättas in där regionerna själva bedömer att de behövs och gör störst nytta. Det handlar om att ge alla delar av Sverige möjlighet att utvecklas utifrån sina egna möjligheter och förutsättningar. Arbetet bygger därför på att besluten fattas av dem som berörs och att så många människor, företag och organisationer som möjligt engagerar sig.

Jag är övertygad om att detta arbete – bland andra statliga åtgärder – kommer att bidra till en positiv utveckling i Värmland och i Sverige i övrigt.

Tack!

Anf. 38 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka näringsministern för svaret. När jag först ytligt läste det här svaret så kände jag en viss optimism i vissa stycken, men den glädjen blev tyvärr kort när jag lite djupare begrundade innebörden av de vackra ord som finns i svaret.

Universitetets utbyggnad nämndes. Spontant känner man naturligtvis en glädje över detta. Men vad innehöll svaret egentligen? Jo, att Högskoleverkets expertgrupp rekommenderade att Karlstad skulle få ett universitet, men det krävs erforderliga forskningsresurser för att det skall kunna hålla en god standard. Som näringsministern vet avslag den socialdemokratiska majoriteten det moderata yrkandet att de skulle få ytterligare miljoner till forskning. Det handlar inte bara om att bygga ut platser. Jag förutsätter att näringsministern delar min oro. Vi får hoppas att det kommer erforderliga forskningsresurser i vårpropositionen.

Jag fick en diger redovisning av arbetsmarknadspolitiska pengar i olika former. Detta avslutades med att den öppna arbetslösheten i Värmland ligger under riksgenomsnittet. Men inget nämndes om det antal som faktiskt är beroende av åtgärder. Den siffran är betydligt dystrare.

Det är just detta som är det grundläggande problemet. Vi hålls uppe med arbetsmarknadspolitiska åtgärder i stället för att ges förutsättningar för nya riktiga jobb i värmländsk industri.

Jag gick in på länsstyrelsens hemsida. Där står det följande: För att Värmland skall kunna utvecklas och hävda sig som en bärkraftig region krävs en infrastruktur som öppnar möjligheter till kontakter i alla riktningar.

Det är viktiga ord. Men vad är det som händer? I förra veckan gick ett skyddsombud ut och talade om att riksväg 62 i norra Klarälvsdalen borde stängas för yrkestrafik, eftersom den vägen håller för låg standard. Vi ser att det finns 2 miljoner kronor i tjälsäkringspengar – 2 miljoner kronor. Jag vågar nog säga att näringsministern och jag kan vara överens om att med så små belopp är det inte ens värt att köra ut en maskin och börja

arbeta. Några nya pengar till väginvesteringar finns över huvud taget inte.

Jag vill fråga näringsministern hur sågverk, övrig industri och turism i norra Värmland skall kunna bedriva verksamhet när infrastrukturen, dvs. våra riksvägar, hotas av omedelbar avstängning.

Jag väntar på det svaret och återkommer senare.

Prot. 1998/99:61

2 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 39 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Ännu en dysterkvist. Jag har kontakt med Värmland och är där ofta. Jag vill påstå att de har bättre vägar än Norrbotten. Sedan finns det vägavsnitt som inte är så bra, men om man tittar i stort är vägarna mycket bra i Värmland.

Ni har nyligen fått en väldigt stor ny flygplats. Det är en stor satsning på infrastrukturen. Ni har fått universitetet. Fått är kanske fel ord, men universitetet har ändå etablerats där, och det är mycket stort. Under årens lopp är det en mängd statliga myndigheter som har lagts i Värmland, inte minst i Karlstad. Det är en mängd tjänsteföretag som har etablerat sig där. Jag kommer tillbaka till det jag tidigare har sagt här i kammaren under dagen, och det gäller kanske mest värmlänningarna. Det är sällan man hittar så uppfinningsrika människor som i Värmland.

Ni måste faktiskt ta i frågan själva. Jag vill än en gång återkomma till de s.k. tillväxtavtalen. Ni har väldigt stora möjligheter att hantera detta själva. Jag är övertygad om att ni kommer att komma med en mängd olika förslag som vi sedan kan hantera tillsammans och därmed förbättra sysselsättningen och minska arbetslösheten.

Det är inte sant att vi har fått ned arbetslösheten bara för att vi har satsat mer på s.k. konjunkturberoende åtgärder. Det är faktiskt så att även de konjunkturberoende åtgärderna minskar vecka efter vecka. Det ljusa i utvecklingen är att vi dels ökar sysselsättningen, dels minskar arbetslösheten, dels minskar de konjunkturberoende åtgärderna. Detta gäller även Värmland.

Anf. 40 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tror inte att näringsministern menar det han säger när han vill att jag skall gå hem till Värmland och meddela värmlänningarna att vägarna är mycket bra. Vi har ju akuta problem. Vi har en riksväg som riskerar att stängas. Då skulle sågverksindustrin bli utan råvaror, turistnäringen få stora problem osv.

Jag förväntade mig nog att näringsministern skulle säga precis det han sade om ytterligare en dysterkvist. Jag noterade att det uttrycket användes ett antal gånger i debatten tidigare i dag. Jag är inte lagd att vara negativ. Jag är i grunden en mycket positiv person. Men det går inte att vara positiv och ljuga för sig själv när man inte kan åka på en väg, när industrin försvinner och när vi har det läge som vi har.

Det handlar ju inte bara om vägfrågor. Vi har andra problem också. I likhet med många andra här i kammaren saknar jag beslut som skall ge oss möjligheter att få den positiva trenden så att vi inte skall behöva uppfattas som dysterkvistar. Det finns en mängd förslag, men vi skall kanske inte ha den debatten här och nu. Småföretagsdelegationen har framfört idéer, och det finns även många moderata idéer som t.o.m. näringsministern kanske skulle kunna ta del av.

Vi bor i en glesbygd där vi har en åldersstruktur som innebär att vi skulle kunna få stor nytta av hushållsnära tjänster. Om det togs några som helst initiativ i de här riktningarna skulle uppfinningsrikedomen bli enormt stor, men problemet är att ni inte ger oss förutsättningar för att kunna ta de fria initiativ som vi vill.

Anf. 41 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s):

Fru talman! Jag kan på stående fot här i kammaren lova att jag skall åka till Värmland senare i vår. Då skall jag titta på dessa vägar. Sedan kan vi ha en diskussion om det.

Men jag vill än en gång vidhålla att mycket av den utveckling som ni efterfrågar måste ni skapa själva tillsammans med oss med de resurser och möjligheter vi har. Där har ni stora möjligheter inom ramen för det s.k. tillväxtavtalet.

Av budgetsäl och inte minst av det skälet att vi själva har satt upp regler för hur mycket pengar vi kan ta ut, dvs. det s.k. utgiftstaket, måste vi faktiskt begränsa och skjuta de stora infrastrukturella investeringarna framför oss. Men mitt hopp är att när vi går in i den nya perioden efter år 2001 och framåt skall vi ha större möjligheter att investera mer i vägbyggen. Framför allt hoppas jag, som jag har sagt tidigare i dag, att vi skall kunna underhålla vägarna bättre än vad som har skett på många ställen. Jag erkänner att det har varit dåligt med det. Och det gäller inte bara Värmland, utan många fler ställen också.

Men än en gång lovar jag att jag skall åka till Värmland och se nöden där.

Anf. 42 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m):

Fru talman! Jag tackar för detta löfte!

Jag skall naturligtvis omedelbart gå hem och notera de önskemål jag tycker att näringsministern skall ta del av när han kommer till Värmland. Det kan vara mitt löfte till näringsministern att jag skall ge honom ett digert program som kommer att bli nyttigt för honom att få bevittna när han kommer till Värmland. Jag kommer även att ta upp Vänersjöfartens problem den gången, så jag hoppas att näringsministern åtminstone har en hel dag till förfogande. Vi skall säkert ge honom ett bra program och även se på ljuspunkter i vårt län, för det finns det gott om.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
1998/99:57 och 58 till utrikesutskottet

Skrivelse
1998/99:103 till konstitutionsutskottet

Förslag
1998/99:RB2 till finansutskottet
1998/99:RR4 till socialförsäkringsutskottet

Prot. 1998/99:61
2 mars

Redogörelse
1998/99:RB1 till finansutskottet
1998/99:RJ1 till utbildningsutskottet
1998/99:RR1 till finansutskottet
1998/99:ER1 till utrikesutskottet

Motioner
1998/99:Ju15 till justitieutskottet
1998/99:Fö2 till försvarsutskottet

7 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1998/99:AU4
Konstitutionsutskottets betänkande 1998/99:KU19
Justitieutskottets betänkanden 1998/99:JuU12–JuU14
Skatteutskottets betänkanden 1998/99:SkU9, SkU10, SkU12 och SkU13
Kulturutskottets betänkande 1998/99:KrU3
Utbildningsutskottets betänkande 1998/99:Ubu4
Bostadsutskottets betänkande 1998/99:BoU4

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
1998/99:52 Myndigheters öppethållande

9 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 1 mars

1998/99:194 av *Roy Hansson* (m) till näringsministern
Flygtrafik Riga–Visby

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 mars.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 1 mars

1998/99:408 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansministern
ROT-avdragen

den 2 mars

1998/99:409 av *Karl-Göran Biörsmark* (fp) till utrikesministern
Kuba

1998/99:410 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Familjerådgivningen

1998/99:411 av *Lena Olsson* (v) till miljöministern
Lokala investeringsprogram för ekologisk omställning

1998/99:412 av *Willy Söderdahl* (v) till statsministern
Information om EMU

1998/99:413 av *Eva Flyborg* (fp) till statsrådet Mona Sahlin
Taxibranschen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 9 mars.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.50.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Barbro Nordström

1 § Svar på interpellation 1998/99:121 om den regionala utvecklingen.....	1
Anf. 1 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	1
Anf. 2 LENNART DALÉUS (c)	2
Anf. 3 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	3
Anf. 4 LENNART DALÉUS (c)	3
Anf. 5 STEFAN ATTEFALL (kd)	4
Anf. 6 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	5
Anf. 7 LENNART DALÉUS (c)	6
Anf. 8 STEFAN ATTEFALL (kd)	6
Anf. 9 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	7
2 § Svar på interpellation 1998/99:114 om reservkraftsproduktionen i det svenska elsystemet	8
Anf. 10 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	8
Anf. 11 JOHNNY GYLLING (kd).....	8
Anf. 12 KARIN OLSSON (s).....	9
Anf. 13 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	10
Anf. 14 JOHNNY GYLLING (kd).....	10
Anf. 15 KARIN OLSSON (s).....	11
Anf. 16 MIKAEL ODENBERG (m).....	11
Anf. 17 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	12
Anf. 18 JOHNNY GYLLING (kd).....	12
Anf. 19 MIKAEL ODENBERG (m).....	12
Anf. 20 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	13
3 § Svar på interpellation 1998/99:115 om arbetsmarknadspolitiska åtgärder	13
Anf. 21 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	13
Anf. 22 MARGARETA ANDERSSON (c)	14
Anf. 23 MARIA LARSSON (kd).....	15
Anf. 24 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	16
Anf. 25 MARGARETA ANDERSSON (c)	17
Anf. 26 MARIA LARSSON (kd).....	18
Anf. 27 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	18
Anf. 28 MARGARETA ANDERSSON (c)	19
Anf. 29 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	20
4 § Svar på interpellation 1998/99:116 om vägnätet	20
Anf. 30 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	20
Anf. 31 SVEN BERGSTRÖM (c).....	21
Anf. 32 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	22
Anf. 33 SVEN BERGSTRÖM (c).....	23
Anf. 34 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	23
Anf. 35 SVEN BERGSTRÖM (c).....	24
Anf. 36 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s).....	25
5 § Svar på interpellation 1998/99:126 om företagsnedläggningar	25

Anf. 37 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	25
Anf. 38 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	26
Anf. 39 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	27
Anf. 40 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	27
Anf. 41 Näringsminister BJÖRN ROSENGREN (s)	28
Anf. 42 JAN-EVERT RÅDHSTRÖM (m)	28
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	28
7 § Förnyad bordläggning.....	29
8 § Bordläggning.....	29
9 § Anmälan om interpellation	29
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	30
11 § Kammaren åtskildes kl. 15.50.	30

